

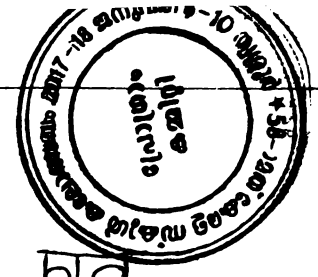

दैनिकी, साप्ताहिकी, मासिकी,
 द्वैमासिकी इति विभिन्नप्रकाशः वृत्तान्तपत्राः
 अस्ति। सम्प्रति संस्कृतभाषायां तु प्रायः
 षट्: आढ्यकालिक्यः प्रकाश्यन्ते।
 परमार्थसुधा, लोकसंस्कृतं, गण्डीवमित्यादयः
 मासिक्यः देशीयतले, भारतमुद्रा, रसना
 इत्यादयः केशनेश्च प्रकाशिताः
 उपलभ्यन्ते। चन्द्रमामा, बालभारती
 इत्यादयः मनोरञ्जनप्रधानं बालमासिक्यः
 भवन्ति।

दूरदर्शने आकाशवाण्याच्च बहवः
 चैनल अस्ति। मनोरञ्जनप्रधानं भवति
 चेदपि ज्ञानवर्धकानि बहुविधानि
 कार्यक्रमानि अपि ते प्रसारयन्ति।
 अधुना असंख्यं वार्ताचैनल सन्तीति
 आनन्दपूर्णं वस्तुतः।

वार्ताहारः तत्र तत्र प्रचलितं
 कार्यः संगृह्य पत्रालयं प्रेषयन्ति।
 अधिकारिवर्गः यस्मिन् कार्यं वर्षाणि
 उपशूज्य करोति, तत् माद्यमप्रवर्तकायाः
 द्विगुणी उपशूज्य अनायासेन कर्तुं
 शक्नुमः। दरिद्रानां, रोगिणां च
 साहाय्यार्थमपि माद्यमाः प्रयत्नं करोति।

अधिकारिवर्गाणां भ्रष्टाचारस्य
वार्ताः अपि माहयमप्रवर्तिकाः ताव
जनसमक्षम् आनीतवन्तः।

अन्तर्जालद्वारायाः विकासेनैव
उत्पन्नाः भवन्ति सामाजिकमाहयमाः।
फेथ्स्बुक्क्, वाट्साप्, दिवट्टर,
इन्स्टग्राम् इत्येवामादयो कृष्णान्ताः।
तेषां प्रथमं प्रधानं धर्मम् आशयविनिमयम्।
दूरस्य विद्वानः विना ते अतिशीघ्रम्
आशयविनिमयं सुसाध्यं करोति।
मतादृशशीत्या ते वार्ताणां व्यापनमपि
करोति।

विद्यार्थिणां ज्ञानं, प्रकृतिस्नेहं,
देशभक्तिः, सेवामनोभावः इत्यादि गुणानां
विकासाय माहयमाः बहुविध कार्याणि
संघाटयन्ति। देशाभिमानि द्वारा संघाटितम्
'अक्षरमुहं प्रश्नोत्तरि', मातृभूमि द्वारा
संघाटितं 'सीड', 'बहमा' इत्येवामादयो
कृष्णान्ताः। विद्याभ्यासं, कायिकं, कला,
चलनचित्रं, लोकवार्ताः, प्रादेशिकवार्ताः,
कौतुकवार्ताः इत्यादीनि विभिन्नस्तरीयाः

अंशाः अपि मादयमे अस्ति ।

सामाजिकमादयमाः, दूरदृशिनम्
इत्येतयोः किञ्चित् दूष्यवशाः अपि
अस्ति । तातेषां अमितोपयोगेन जनाः
अलसाः भवन्ति । सामाजिकमादयमे
बहुवः सैबर अपशद्यः अपि प्रचलति ।
सभ्यम् असभ्यम् इति भेदं विनाः
बहुनि कार्याणि सामाजिकमादयमे अस्ति ।

उत्तमाः मादयमप्रवर्तिकाः जीवनस्य
अपायमपि अवगाणस्य तेषां धर्मं, कर्म
-च पालयन्ति । किन्तु केचन
मादयमप्रवर्तिकाः स्वार्थलाभाय अपशद्यीनां
साहाय्यं करोति । मूषः प्रवर्तिः समीचीनं
न । मादयमप्रवर्तिकाः तेषां धर्मं
सम्यक् करणीयं चेत् न केवलं
मानवस्य अपि तु देशस्य
सर्वतोम्बु अ विकासः सादृशं भवेत् ।